

سرشناسه: موسوی شندی، پدram، ۱۳۴۸ -
عنوان و نام پدیدآور: آموزش‌های غیر رسمی/نویسنده پدram موسوی شندی؛ [به سفارش] سازمان نوسازی شهر تهران، معاونت هماهنگی و برنامه‌ریزی اداره پژوهش و توسعه.
مشخصات نشر: تهران: سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران، موسسه نشر شهر، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری: ۸۶ ص.
فروست: مجموعه کتاب‌های نوسازی و توسعه محلی.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۳۹-۱۱۳-۹
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: سیاست شهری -- ایران -- تهران -- مشارکت شهروندان
Urban policy -- Iran -- Tehran -- Citizen participation
موضوع: محله‌ها -- ایران -- تهران
Neighborhoods -- Iran -- Tehran
موضوع: نوسازی شهری -- ایران -- تهران -- مشارکت شهروندان
Urban renewal -- Iran -- Tehran -- Citizen participation
موضوع: شناسه افزوده. موسسه نشر شهر
شناسه افزوده: Nashr-e Shahr Inst. 'on
شناسه افزوده: زمان: 'ی شهر تهران. معاونت هماهنگی و برنامه‌ریزی.
اداره پژوهش توسعه
۱۵ '۷۸ '۷۸ (ف) ۱۶۹ HT
۲۱۶۰۹۵۵۱۲۲۲ / ۷
رده بندی کنگره: ۶۳۶۳۶۷
رده بندی دیویی: ۶۳۶۳۶۷
شماره کتابشناسی ملی: ۶۳۶۳۶۷

آموزش‌های غیررسمی مجموعه کتاب‌های نوسازی و توسعه محلی

نویسندگان: پدram موسوی شندی، س. ی. رویا میرزا قوام
پلدار زینعلی، قاسم عسگری؛ رهبر - سمیه
مؤمنی، هادی درویشی، ک. ' سروی - کبری
چوپان خورشید آبادی، مریم کمرهای
آزاده آقائلیفی، مریم احمدی، کتیرا رج - راد
سازمان نوسازی شهر تهران - معاونت، ' حی و
برنامه‌ریزی - اداره پژوهش و توسعه
پژمان الله وردی زاده (معاون هماهنگی و برنامه‌ریزی)،
علی خانی (مدیر پژوهش و توسعه)، محمود
پورسراجیان، صفیه طیبی و مریم احمدی
خسرو آشتی
۱۳۹۶
اول
۵۰۰ نسخه
۱۱۰۰۰ تومان
مؤسسه نشر شهر
۹۷۸-۶۰۰-۴۳۹-۱۱۳-۹
تهران، میدان آرژانتین، ابتدای بلوار آفریقا -
روبه روی پارک سوار بیهقی، پلاک ۶

سازمان نوسازی شهر تهران

نشر شهر

همه حقوق
محفوظ است.

همکاران اجرایی:
سفارش دهنده:
همکاران سازمان:

طراح جلد:
سال چاپ:
نوبت چاپ:
تیراژ:
قیمت:
آماده‌سازی و چاپ:
شابک:
آدرس ناشر:

پیشگفتار

وجود بالغ بر ۷۵ هزار هکتار بافت مسئله‌دار در شهرهای کشورمان و گسترش روزافزون آنها و مشکلات متعددی که در این‌گونه محدوده‌های شهری وجود دارد، سبب شده است. نوسازی بافت‌های فرسوده از مهم‌ترین دغدغه‌های مدیران و برنامه‌ریزان کشورمان باشد. همچنین توجه به اهداف چشم‌انداز ایران در ۱۴۰۴ ه.ش و حفظ هویت اسلامی- ایرانی در بازآفرینی شهری، ضرورت اقدام برای رفع معضلات موجود در بافت‌های فرسوده شهری را دوچندان می‌کند.

در این میان سازمان نوسازی شهر تهران به‌عنوان متولی نوسازی بافت‌های فرسوده شهری، با عنایت به ابعاد مهم اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی این فعالیت، رویکرد خود را علاوه بر اتکا به راهکارهای کالبدی، بر پایه راهکارهای اجتماعی و اقتصادی و به‌خصوص جلب مشاورت جامعه محلی، تعریف و برنامه‌ریزی کرده است.

این رویکرد از سال ۱۳۸۶ به منظور تسهیل و تسریع جریان ارزی و تحقق مدیریت هماهنگ در فرآیند مذکور، با عنوان «تسهیل‌گری» در بافت‌های فرسوده شهر تهران، شروع و در سال ۱۳۸۸ منجر به راه‌اندازی ۵ دفتر تسهیل‌گری تختی، نعمت‌آباد، امام‌زاده‌ع‌الله (ع)، خانی‌آباد و رباط کریم شد. در حال حاضر، این دفاتر مبتنی بر مصوبات قانونی، تحت عنوان «دفاتر خدمات نوسازی»، در بافت فرسوده تهران گسترش یافته‌اند و مأموریت‌های اصلی آنها، بسیج ظرفیت‌های اجتماعی؛ جذب منابع و بسیج ظرفیت‌های مالی موجود؛ پی‌گیری تأمین زیرساخت‌ها و خدمات محله؛ بهسازی محیطی و ارتقا کیفیت عرصه عمومی؛ ترویج نوسازی مسکن با الگوی بهینه و پی‌گیری مسائل ثبتی و حقوقی تعریف شده است.

این دفاتر، در طول زمان فعالیت خود با اتکا بر ظرفیت دانشی موجود در حوزه نوسازی بافت‌های فرسوده شهری، تجارب و دانش شخصی و حرفه‌ای کارشناسان خود اقداماتی در جهت تسهیل فرایند نوسازی صورت داده‌اند که در مواردی به ایجاد الگوهای مناسب در نوسازی نیز منجر شده است. در این میان، گسترش الگوهای مناسب، نیاز به بازاندیشی در حوزه دانشی و عملیاتی دفاتر با استفاده از تجارب موفق دارد. در این راستا، با توجه به نبود منابع کافی به‌عنوان راهنمای کارشناسان دفاتر، اداره پژوهش و توسعه سازمان، اقدام به سفارش تدوین مجموعه کتاب‌های راهنما با عنوان کلی «نوسازی و توسعه محلی» با موضوعات اساسی مورد نیاز دفاتر کرده است.

همان‌طور که می‌بینیم تسهیل‌گر فرایند نوسازی باید بتواند از تمامی پتانسیل و فرصت‌های موجود در محلات، برای بهبود زندگی مردم و آموزش ایشان در این راستا بهره‌برد. یکی از این فرصت‌ها برای آموزش در ارتباط با مردم در مکان‌ها و زمان‌های غیررسمی وجود دارد که در موارد بسیاری تأثیرگذاری آموزشی بیشتری وجود دارد. تسهیل‌گر باید مهارت استفاده از این فرصت را داشته باشد. بر این اساس، کتاب حاضر در واقع تلاشی است برای تهیه راهنمایی عملی که تسهیل‌گران به کمک آن بتوانند از موقعیت‌های آموزشی غیررسمی بهره‌برند که در آن امکان آمادگی مخاطب برای درک و پذیرش مفاهیم نیز بیشتر است. در پایان، بر خود لازم می‌دانم از آقای پدرام موحسنی و همکاران ایشان برای تلاش در تهیه این مجموعه و همچنین همکاران خود در اداره پژوهش و توسعه، برای راهبری، ارزیابی و تنظیم آن تشکر و قدردانی کنم.

امید است این کتاب بتواند راهنمای مناسبی برای مدیران و برنامه‌ریزان حوزه نوسازی بافت‌های شهری فرسوده و به‌ویژه کارشناسان دفاتر خدمات نوسازی باشد.

و من... توفیق

عبدالله فتح‌اللهی

مدیرعامل سازمان نوسازی شهر تهران

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۳	آموزش‌های غیررسمی
۹	انواع فضاها برای آموزش غیررسمی
۱۹	اصول کلی در آموزش‌های غیررسمی مبحث نوسازی توسط تسهیل‌گر
۱۹	دانش
۲۲	نگرش
۲۳	مهارت
۲۵	رفتاری (ویژگی‌های ظاهری)
۲۷	راهنمای استفاده از طرح درس
۳۰	اطلاع‌رسانی، حساس‌سازی و انگیزه‌بخشی در فضای بسته نیمه‌رسمی (سطح یک)
۳۴	اطلاع‌رسانی، حساس‌سازی و انگیزه‌بخشی در فضای بسته نیمه‌رسمی (سطح دو)
۳۹	اطلاع‌رسانی، حساس‌سازی و انگیزه‌بخشی در فضای بسته غیررسمی (سطح یک)
۴۴	اطلاع‌رسانی، حساس‌سازی و انگیزه‌بخشی در فضای بسته غیررسمی (سطح دو)
۴۹	اطلاع‌رسانی، حساس‌سازی و انگیزه‌بخشی در فضای باز به پلاک عمومی (سطح یک)
۵۳	اطلاع‌رسانی، حساس‌سازی و انگیزه‌بخشی در فضای پلاک به پلاک عمومی (سطح دو)
۵۹	اطلاع‌رسانی، حساس‌سازی و انگیزه‌بخشی در فضای پلاک به پلاک هدفمند
۶۴	اطلاع‌رسانی، حساس‌سازی و انگیزه‌بخشی در فضای باز عبوری (سطح یک)
۶۸	اطلاع‌رسانی، حساس‌سازی و انگیزه‌بخشی در فضای باز عبوری (سطح دو)
۷۳	گفتگوی تلفنی (سطح یک)
۷۷	موقعیت‌های دشوار در آموزش‌های غیررسمی

مقدمه

«فراگیر» که آماده باشد، معلم ظاهر می‌شود؛ این گزاره، جمله مشهوری است که بسیاری از آموزش‌گراان را به دفعات شنیده‌اند. مفهوم این جمله غالباً از این نقطه نظر مورد توجه قرار می‌گیرد که فراگیر نقش مهمی در فرایند یادگیری دارد، اما به نظر می‌آید می‌توان به بُعد دیگری از مفهوم این جمله نیز توجه داشت: «آمادگی». تردیدی نیست که آمادگی فراگیر، نقش به‌سزایی در اثربخشی آموزشی دارد. اما سئوایی که می‌توان مطرح کرد این است که یک آموزش‌گر چگونه می‌تواند میزان آمادگی فراگیر را افزایش دهد؟ آیا آموزش‌های رسمی در فضاهای رسمی به این مهم توجه داشته‌اند و آیا برای ارتقاء آمادگی جهت یادگیری تدابیری اتخاذ کرده‌اند؟ معمولاً پاسخ پرسش اخیر «خیر» است!

هر فردی در طول زندگی خود تجاربی از یادگیری عمیق و پایداری را دارد که الزاماً محصول فرایند آموزش رسمی در محیط‌های رسمی آموزشی است. آموزش‌هایی که در فضاهایی مانند منزل، محیط کار، کوچه و خیابان، مسجد و حتی هنگام وصاله تاشی رخ می‌دهند. شاید به جرأت بتوان گفت در برخی از این شرایط «میزان آمادگی» فرد برای یادگیری از بسیاری از موقعیت‌های رسمی آموزشی بیشتر است. جالب آن که چنین یادگیری برای افراد با ویژگی‌های سنی، جنسی و تحصیلی مختلف در موقعیت‌های متنوع به کرات در حال رخ دادن است.

از سوی دیگر، بدیهی است که گروه هدف آموزش در مفاهیم نوسازی بافت فرسوده، طیف وسیعی از فراگیران بزرگسال با سن، جنسیت، سطح تحصیلات، تجارب فردی و آگاهی‌های اجتماعی متفاوت را در برمی‌گیرد. منطقاً ایجاد یک فضای آموزشی رسمی برای انتقال مفاهیم آموزشی به این گروه ناهمگن، اگر غیرممکن نباشد، با کارایی و اثربخشی آموزشی چندانی همراه نخواهد بود.

با عنایت به موارد فوق، سازمان نوسازی شهر تهران بر آن شد تا برای آموزش مفاهیم نوسازی بافت فرسوده، کنشگرانه‌تر عمل کرده و فرایند یادگیری را در موقعیت‌هایی محقق سازد که امکان آمادگی مخاطب برای درک و پذیرش مفاهیم بیشتر باشد؛ موقعیت‌هایی که به طور معمول بارها و بارها برای تسهیل‌گران در انواع خدمات غیرمتمرکز فراهم می‌آید. نوشته حاضر، که در تهیه آن از افتخار همکاری با تسهیل‌گران مجرب فعال در حوزه نوسازی بهره‌مند بوده‌ام، در واقع راهنمای عملی است برای افرادی که مایلند به طور مؤثرتری از آموزش‌های غیررسمی بهره ببرند. تهیه‌کنندگان نیز نوشتار امیدوارند استفاده از این راهنما باعث شود، تسهیل‌گران عرصه نوسازی امیدوارانه‌تر با ایمان و ايقان نسبت به اثربخشی فرایند آموزش‌های غیررسمی در محلات گام بردارند.

پدram موسوی شندی

تیرماه ۱۳۹۵